

Stortingets næringskomite

Vår dato:

18.10.2025

NHO Reiseliv - høringsvar til kap. fordelt næringskomiteen i Statsbudsjettet 2026

NHO Reiseliv takker for muligheten til å gi våre kommentarer til neste års statsbudsjett. Vi er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med over 3 800 medlemsbedrifter innen overnatting, camping servering, opplevelser, kultur, bilutleie og destinasjonsselskaper.

De viktigste punktene for NHO Reiseliv i neste års budsjett er

- Eksportsatsing reiseliv må videreføres
- Innovasjon Norges markedsføringsarbeid bør tilføres mer midler for å imøtekomme kostnadsøkninger
- Stortingets vedtak og intensjon må følges: Besøksbidrag skal kun være mulig i kommuner med særlig stor belastning
- Det er sterkt behov for at fylker og kommuner får virkemidler for å regulere parkering og korttidsutleie
- Rekrutteringen til mat- og måltidsnæringen må sikres.

Oppfølging av «Hele Norge eksporterer» og internasjonal markedsføring (Kap. 2421, post 74)

Regjeringen har gjort økt eksport til en viktig målsetting og lansert eksportreformen «Hele Norge eksporterer» med Nasjonalt eksportråd. For budsjett for 2026 foreslår Næringsdepartementet å flytte denne satsningen fra til Kap. 940, post 70 til Kap. 2421, post 74.

Eksportsatsingen for reiselivet ble lansert av regjeringen 8.11.2024. Satsingen skal gjøre reiselivsnæringen bedre rustet til å lykkes i det internasjonale markedet, og målrettede tiltak skal bidra til flere helårige arbeidsplasser og en mer bærekraftig næring. Når denne satsningen flyttes,

er det svært viktig at reiselivsatsningen videreføres og gjennomføres, da det er bredt forankret i næringen og vil ha positiv effekt på norske reiselivsbedrífers eksport- og konkurranseevne.

De aller fleste steder i Norge trenger heller flere besøkende og har godt med plass til flere, med et gjennomsnittlig hotellbelegg på rundt 54 %, med andre ord er står 46 % av rommene tomme rundt om i norske kommuner. NOU 2023:10 Leve og oppleve bekrefter dette: "Mange norske reisemål har imidlertid ikke utfordringer med «overturisme», men har behov for flere besøkende for å styrke lønnsomheten i næringen."

Norge trenger å styrke arbeidet med å fylle sengene. Internasjonal markedsføring blir stadig dyrere da mange av kostnadene går til internasjonale innkjøp, grunnet en svakere norsk krone. Kampen om gjestene er ikke blitt noe mindre og "kostnaden per klikk" stiger betydelig pga. økt internasjonal konkurranse og plattformbasert aktivitet.

Derfor er det beklagelig at Regjeringen foreslår kun 205 millioner til internasjonal markedsføring av Norge som reisemål til Innovasjon Norge, samme sum som i 2025. Når bevilgningen ikke engang indeksreguleres og det tas høyde for lønns- og prisvekst, betyr det at det er et reelt kutt i markedsføringen av Norge som reisemål. Forslaget til statsbudsjett betyr altså at Norge vil sakke akterut i konkurransen om gjestene i 2026. Helst skulle denne bevilgningen økes med 50 mill. kroner til 255 mill. kroner. Sekundært mener NHO Reiseliv at bevilgningen bør indeksreguleres.

Besøksbidrag (kapittel 5, programkategori 17.10 Forvaltning og rammebetingelser)

Næringsdepartementet skriver at "Stortinget vedtok besøksbidragsloven våren 2025. Lovens formål er å gi kommuner med særlig stor belastning fra reiselivet et verktøy til å finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder (...) Departementet vil følge opp lovvedtaket."

Når Næringsdepartementet nå går i gang med arbeidet med å innrette denne ordningen i tråd med Stortingets vedtak i juni i år, er det svært viktig at Næringsdepartementet sørger for at Stortingets intensjon blir fulgt. Begrepet "særlig stor belastning" er også noe annet enn "belastning" eller "stor belastning". Det er "særlig stor belastning" som må legges til grunn. Det kan derfor ikke være opp til kommuner og destinasjoner selv å definere hvorvidt de har en slik «særlig stor belastning» eller ikke. Som daværende leder av næringskomiteens Erling Sande (Sp) sa i Stortinget da loven ble vedtatt: «Det dreier seg bare om en håndfull kommuner eller områder som har disse særskilte utfordringene.»

Stortinget har bestemt at cruise skal omfattes fra dag én. Dette bekreftet også statsråden fra talerstolen under behandlingen av lovforslaget. En ilandstigningsavgift kan bidra til bedre styring og rettferdig kostnadsdeling. De kommuner som opplever press og belastning fra cruisegjester gjennom cruiseavgiften vil få et virkemiddel til å håndtere dette. Dette gjør det naturlig og selvsagt at cruisebelastning ikke kan brukes som begrunnelse for å avgiftsbelegge hotellgjester.

Fylker og kommuner må få virkemidler til å regulere parkering og korttidsutleie

I forbindelse med vedtaket om besøksbidrag, vedtok også Stortinget Vedtak 916: "Stortinget ber regjeringen vurdere om parkeringsregelverket bør justeres for i større grad å imøtekomme utfordringen med stor pågang av turister til enkelte områder og mulighet for å sikre inntekter til fellesgoder." Dette er svært viktig at Stortinget sørger for at regjeringen følger opp dette vedtaket. Det er økende frustrasjon med bobilparkering og villcamping i Norge, som skaper kø, forsøpling og er en lite lønnsom type turisme for Norge. Vi er blant de mest liberale landene i Europa når det kommer til regler og håndheving. Det er nødvendig at fylker og kommuner får flere virkemidler knyttet til dette.

NHO Reiseliv foreslår også at Stortinget gjør følgende vedtak: Stortinget ber regjeringen utrede hvordan fylke stat og kommune anledning til å forby overnatting for bobiler og liknende der det er et problem.

De siste årene har Airbnb og andre plattformbaserte reiselivskonsepter vokst betydelig. Dette bidrar til et større mangfold i reiselivsnæringen, men det følger også med utfordringer som har blitt tydeligere de siste årene. Dette handler særlig om at kommunene mangler oversikt over omfanget, som er kritisk for planlegging av boligbygging, infrastruktur og beredskap.

Mangelen på oversikt over antall turister, når de kommer og hvor de er, kan føre til for mye trykk på lokal infrastruktur og bli et irritasjonsmoment for lokalbefolkningen. Det vil også kunne føre til at det blir vanskelig å oppdrive leieboliger for studenter, sesongarbeidere og lokalt bosatte fordi utleiere heller leier ut til turister for en høyere pris.

EUs nye regelverk «Short-Term Accommodation Rental Services Regulation» åpner opp for at plattformselskaper deler informasjon om utleieaktivitet med nasjonale og lokale myndigheter dersom disse krever det. NHO Reiseliv mener tiden er inne for Norge å iverksette regler i tråd med dette.

NHO Reiseliv foreslår at Stortinget gjør følgende vedtak: Storting ber regjeringen fremlegge forslag om registreringsplikt og adgang til kommunene til å sette makstak på korttidsutleie

Rekrutteringen til mat- og måltidsnæringen må sikres (kap. 1138, post 76 på Landbruks- og matdepartementets budsjett)

NHO Reiseliv støtter regjeringens forslag om å etablere en søkbar tilskuddsordning for opplæringskontor i restaurant- og matfag, og regjeringens begrunnelse i at vi må styrke rekrutteringen til fag som norsk næringsliv er avhengig av.

Gjennom målrettet rekrutteringsarbeid har næringen, skoler og opplæringskontorene snudd den negative søkerutviklingen til restaurant- og matfag. Støtten til rekrutteringsprosjektet Smak deg frem har mottatt fra Landbruks- og matdepartementet tidligere, har også bidratt til endringen. Samtidig ligger antallet utdannede kokker stabilt på rundt 500 årlig – langt under det forventede behovet frem mot 2030.

NHO Reiseliv skulle gjerne ha sett at det også ble bevilget midler til å støtte og videreutvikle de kokkene i serveringsbransjen som hevder seg på høyt internasjonalt nivå – gjennom blant annet støtte til Bocuse d'Or og Kokkelandslaget. Støtte til kokkekonkurranser gir synlighet, kompetanseløft og styrker verdiskapingen i norsk mat- og reiselivsindustri. Vi etterlyser fortsatt politisk vilje og strategisk innsats for å opprettholde og utvikle bransjen gjennom slike konkurranser, og mener dette bidrar til å posisjonere Norge internasjonalt. NHO Reiseliv bidrar gjerne i arbeidet med å utforme søkerkriteriene, og ser frem til å følge utviklingen videre.

Med vennlig hilsen

NHO Reiseliv